

פ ר ו ט ו ק ו ל מ.מ. 59

מישיבה ועדה הפניה שהוקמה ביום ג',
י"ד באב תשי"ב - 5.8.1952 בשעה 8.30

ש.ח.

חובותיה:

- י. ספיר - היו"ר
- ע. אסף
- מ. ארם
- י. בן צבי
- א. חגיבי
- ג. מועדי
- ד. הכהן
- א. כהן
- א. מרי
- ש. פרלשמיין
- א. שומטק

מועמנים:

- י. פלמון
- י. לנדמן

ס ד ר - ת י ו מ

המשך הדיון בבקייית המישיבים

אני פותח את הישיבה בישיבה זו נלמץ את
המשך תשובותיו של היועץ לסניכי הערבים

היו"ר י. ספיר:

במסגרת ראש הממשלה.

י. פלמון:

ביחס לשאלה על מידת ההסתננות במסגרת ביזור
משפחות, הרי ישנן הנודות. לא תמיד מיבה
ההסתננות האז אנה. במשולש ההסתננות באה על פי רוב לשם שוד, ריבוי,
ריגול והברחה, אך לא לשם חזרה לישראל. בגליל ההסתננות נושאת אופי אחר;
ישנן אמנם גם מגמות הברחה, אולם המסתננים שואפים במספר גדול יותר להשאר
במזרח של דבר בארץ. אלה הם הקבוצים האביליים, אולם אופיה של ההסתננות
משתנה מדי פעם בפעם. בחודש האחרון אפשר לראות בעקבות ההסתננות שפיה
גבוהה כלמי מעלה, ובעיקר בגלל התחזק לחץ המסתננים. הם לומדים מן
המבניקה ומסיקת מסקנות מן האורל שאנו מסתלים במסתננים הנתפסים בארץ.
הם למדו שדוקי להם לשלוח תחילה זקנים, נשים וילדים ולאחר שאלה מתאזרחים
באן, הם דורשים את הבאת בני משפחותיהם, או שארית המשוח מעבר לגבול
מסתננת אל אלה הנמצאים כבר כאן. גם בסידה שמסרת ההסתננות חיל ביקור
המלפחה, הרי אין המסתננים מסתלקים בגיוע מסרה זו. כל ארגון התברחה
במשולש הוא פתוח או יותר ארגון משפחה. אפשר למדע זאת מביקור משפחה
והאשר למדע זאת בהברחה ולמעשה האמת היא שתי המטרות משמשות בערבוביה.

אני חייב לומר כי ממדי ההברחה הם הרבה
יותר גדולים מן המסוער. ההברחה מתנהלת בשני הכוונים ושניהם לרעתנו.

י. טלמון

שמה מבריהים את כל המצרכים שהממשלה משלמה עבורם סובסידיות ולאחר
מבריהים דברי מותרות, אשר הממשלה מוותרת כי אין צורך להוציא עבורם
דביזים. לפני שנה וחצי אמרתי את ההכרעה בלמעלה ממליון לירות לשנה,
באיזור המשולש בלבד.

נשאלתי מדוע הוצאו אנשי הכפר ברעם אך אני
חושב שכל המכיר כמד זה יודע שהוא נמצא בחלקו מעבר לגבול, בלבנון.
אדמות הכפר נמצאות בחלקן כאן ובחלקן מעבר לגבול. בשעת פטולות המלחמה
עברו אותם חושבי הכפר שמרביה אדמותיהם היו בלבנון. אל הלבנון.
הכפר שוכן סמוך לצבול והיה המרחק להעבירו לפני הארץ. העבירו אותם
לג'ש. והחבר שגם שם הם המשכירו בפשר קבוע וחקין עם הלבנון בשטחים
שונים, עם אפשרויות בלתי מוגבלות של התפתחות בכורות שונים ומשונים.
הכפר הועבר בשטחו לפי חוק איזורי הבחנות. המאפשר לקר הבריחון להרחיק
אותם. הוצעו להם כמה פעמים הצעות של יצויים ואפשרויות ליישובם מחדש
בג'ש עצמה. אולם הם דחו את כל ההצעות האלה ורוצים דווקא לחזור לברעם.
ברור שכל עוד המצב ליד הגבול איננו חסין, סובר האבא שאין אפשרות
לפתורם.

א. כתו: ממה הם מתפרנסים?

י. טלמון

במידה שישנן בג'ש אדמות נפקדות, יש להם
עדיפות לגבול קבלת אדמות אלה מן האוטורופוס.
הגיש אולי לאזניכם ריב שהיה בין אנשי ברעם לבין אנשי ג'ש עצמה. היות
והאוטורופוס נתן 15 דונם אדמה נפקדות לאחר מהושב ג'ש עצמה, ואילו
חושבי ברעם חושבים שזוהי רק זכותם הם. הם מתרנסים באופן בינוני
לא רע. אילו מצבם היה דע אפשר להניח שהיו נעלים להצעות הממשלה לשקם
מחדש את קבל פיזויים. הממשלה הכריזה כמה פעמים שהיא אינה רואה את
הערבים שקיבלו את מקומותיהם. נמצאים בארץ, כמקדמים. לפיכך רשאים
הם למכור את נכסיהם באם יין להם סבלנות לחכות עד אשר יוכלו לחזור
לכפריהם; אם יש להם סבלנות לחכות לכך, הרי הוצעה להם אדמה בג'ש
לתקופה ארוכה.

נשאלתי מה הוא שכר העבודה שמקבל הפועל ערבי
אצל מעסיק ערבי. ברור ששכר העבודה במקרה זה הוא נמוך יותר, אך
יש לציין שלמעשה מעסיק מעביד ערבי פועלים רק בעונות של עמיק הפרי.
בשאר העונות הוא מוסר את אדמותיו לעיבודם של חסלאים. אם לבטל הקרקע
הנמסרת לעיבוד יש גם מים. הרי הוא מקבל מן החקלאי שני שלישי מן הצורך
התוצרת - שלישי עבור הקרקע ושליש עבור המים. אם זוהי אדמת בעל ואין
בה אפשרויות השקאה, מקבל המעביד רק שלישי או 40% מן התוצרת. שיטה
זו הייתה פעם לרעה העובר, אולם כעת אני חושב שהיא למופת שני הצדדים
היות ומדינת התוצרת הוא גבוה מאוד באופן יחסי לעבר. מדונם ירקות
בהשקאה מקבלים מדינת של 250 - 200 לירות, כך שמעבוד האדמה מקבל מכל
דונם 70 לירות בערך, הוא ובני משפחתו יכולים לעבוד כ-10 דונם.
כך שיש להם כ-700 לירות לעונה ובכל שנה יש שתי עונות ירקות. אם נביא
בחשבון שלכל חקלאי כזה ישנה גם חצר קטנה עם לול ועיזים נוסף לירקות.
הרגני חושב כי נוסף לכל אלה הכנסה של 1,400 לירות לשנה היא הכנסה
יפה מאוד. ביחוד אם לראות בהשבון שהם אינם משלמים מס הכנסה ומסים
מוניציפליים, או אפילו מס אחיד. גם בעל הקרקע עושה עסק טוב. אינני
חושב שישנו חקלאי יהודי העובד עם פועלים, שיש לו הכנסה של 300 -
260 לירות לשנה מדונם אדמת שלחין. בעונה קציר או קשה, עולה על השכר
שמקבלים הפועלים מן הממשלה, אך לעומת זאת כאשר באות העונות בהן אין
העבודה מרובה, מקבל הפועל יחסי רק שלישי ממה שמשלמה הממשלה, כלומר
במדינות לירה. הפועלות הערביות מקבלות 60% - 40% משכר הפועל, ובעונה
מגיע שכר גם כן ל-225 - 2 לירות.

ז' פלמון:

ביום לחינוך הצנוח, הרי הנחיג משרד החינוך
גמריה ומקומות חינוך מעורב, יש לציין
שהיה לדבר הצלחה די גדולה. היו התנגדויות, מצדדים שונים לחינוך מעורב,
אולם משרד החינוך לא שעה להם. ערם לכמה מקומות בהם לא נשלחו כלל
בנוח לבית הספר, מקיימם חינוך מעורב. השפעה על הכיתות היא ניכרת.
היות ומידה ההתפרעות קטנה ולילדי שנה הרגשה שקמה יותר, אני
חושב שבמשך הזמן תהיה לכך השפעה חיובית מאוד.

נשאלתי לפי אלו נתונים ניתנות תעודות
הזיהות. בדרך כלל ניתנת תעודת זיהות בראש וראשונה למי שנכנס לישראל
כחוק, ולפעמים ניתנת הסכמה מיוחדת למחן תעודות זיהוי גם למספר אנשים
שנכנסו לישראל שלא כחוק. אולם מחוץ אית, שהן סיבות אנשיות הרשו להם
להישאר כאן. כמובן שזהו מעשה שאין לו סוף. אם יוחלט לתת תעודות זיהוי
ל-30 מתחנני בגליל הרי מיד באים עוד 60 איש ומתחילה פרשת מתחבים
ושאילתה, כולם מתחלים וכל הציבים יעשה הרות.

נשאלה שאלה ביחס לשלטון עממי ובחירות
על שאלה זו יענה נציג משרד הפנים הנמצא כאן והעוסק בזאת.

ביחס לאיחוד המשפחות של החי הזכיר
ליושב ראש ועדת הפנים ב-30 יולי 1952, גם לאחר המועד שנטבע להגשת
הבקשות לאיחוד המשפחות, החלטנו להתחשב בכל הבקשות שלגביהן היינו משוכנעים
משוכנעים שהן לא הוגשו מחוץ סיבות המתקבלות על הדעת. נכנסו לארץ קב
סידור זה גם כמה משפחות שלא לשם איחוד, אלא שנתבקשו במיוחד הודות
לקשריהם עם הסביבה היהודית כאן ומתמיד, כך הותרה, למשל, משפחת חסונה
מלוד, הודות לבקשתו של מנהל הכפר בן-שמון, מוכרהיים לנהוג בחומרה לגבי
בקשות אלה, ולבדוק אותן היטב, היות והמשפחות הערביות מסועפות ביותר
וחמיד נשאר איזה פרט עודף בארצות השכנות.

ביחס ליציאת ערבים ישראל מדרת בשבוע
שעבר, המדובר הוא בקיץ בחוגי האנטיגנטיה המוגרת, המתמרמה על כך שאין
היא יכולה לתפוס במדינת ישראל את העמדות שהיא תפוס בימי האחדות, ההתמרמות
כלפי הממשלה שהם מטיפים בקרב הציבור הערבי, זיהה למעשה עם התמרמות
כלפי המדינה, היות ואצל ערבים אין הבדלים בין לזאליות לממשלה לבין
לויאליות למדינה.

נשאלתי ביחס להכשרת נוער ערבי בשער העסקים
ועל קשיים שהועמדו בדרך ריבזום, הממשל הצבאי דן במקרה זה, כמו שלגבי
כל המקרים, לגופו של עניין. אינני חושב שהסיבה הייתה בעמדת מטויימת לגבי
ההכשרה, אלא לגבי יציאת הנוער מן הכפרים הערביים, על כל פנים, עובדה
היא שההכשרה קיימת, כך שבסופו של דבר התכנית יצאה לפועל, אינני יכול
לומר מה היו הסיבות לקיבוץ הדבר, כי על כך יוכל בוודאי להשיב רק בא-
כח הממשל הצבאי.

אשר למספר הפקידים הערביים בממשלה, אין לי
מספר מדוייק, בישוב ערבי כמו נארת, למשל, מרבית הפקידים הם ערביים.
אצל האוטוטרות ישנם פקידים ערביים במחלקת המסים, כמובן שהפקידים
הערביים החמיצו את החמופה הנוחה ביותר לכניסתם ללשרות הממשלה, בשנת
1948 כאשר התגבשה הפקידות הגבוהה בקיץ, הם לא היו אז במצב בו יכלו
להתקבל למשרות אלה, זה קבע לא מסת את מספר הפקידים ובעיקר את דרגותיהם.

היו"ר ז' פלמון:

בהמשך הדברים אני רוצה לציין שקיבלתי
מכתב ממר עקביה, ממרונה על מסי הרבוע,
המגיב על ידיעה הנחפרטמה ב"דבר", כאילו נמסרו כאן דברים ביתי לתשלום
המסים בקרב המסור הערבי, היוצרים תמונה מסולפת, (קורא את המכתב).

אני רוצה לציין כי הרושם שחברי הוועדה קיבלו
מן האינטרוואיו שנמסרה על ידי מר פלמון היא, שעל הסקטור הערבי הוטלו
מסים נמוכים ביותר ובמידה שבאים לגבות אותם, הרי אם כי משלמים את המוטל
עליהם, מתקבלים טובים שאינם עומדים בכל יחס למסים הנגבים מן הסקטור
היהודי, ואינם מחאימים ליכלתו ולחלקו של הישוב הערבי במדינה, לא נאמר
כאן שהם משחמטים את מעלימים יתור ממישמו אחר, כל זה אמור לגבי
המסים המוטלים על ידי הממשלה; ביחי למסים המוניציפליים נשמע סקירה
מפי נציג משרד הפנים.

ג. מלמון:

המספרים אותם מצייין מר עקבקה במכתבו הם אותם המספרים שנמסרו גם על ידי, באשר הם האמה לאמיתה, אי אפשר לדעת אם הערביות רוצים לשלם מסים או אינם רוצים, היות ולא נדרש מהם עדיין לעשות זאת במסרים רצוניים. אני רואה רק לחקן את דברי מר עקבקה על כך שלערבים ישנה רק עיריה אחת ואילו ליהודים ישנן שלושים. בבאר שבע, למשל, הנכללת גם כן בחישוב שלוש העיריות, אין כמעט בעלות פרטית וכל האדמות הן נכסי האפוטרופוס. ציינתי דוגמה זו כדי להראות שהפרופורציה של 1:30 אינה נכונה. החושבים הערביים שילמו מס רכוש אמילו עבור פרקע שאינו נמצא ברשותם ומשרדי הממשלה גבו למעשה פעמיים מסים עבור פרקעות מסויימים שברשות האפוטרופוס, מבלי להרגיש בדבר. הדבר אפשרי. משרדי הממשלה אינם בנויים בצורה המאפשרת ביקורת למניעת כפילות בחשלומי המסים. הערבים מעוניינים כל כך לשלם מסים אלה, כדי שלאחר כמה שנים של חשלוה מסים יוכלו לתבוע את זכותם על האדמות.

ביחס לגביית חשלומי המסים המוטלים על ידי הממשלה, אני חושב כי לא יהיה בכך קשיים אם הממשלה תדע לארגן זאת היטב. הקשי הוא לגבי מסים עירוניים או מסים לחוצאות מקומיות. הם מוכנים ברצון רב לתשלם מס חינוך למשרד האוצר מאשר למועצה מקומית, כי אין להם אמון בהברי המועצה המקומית ולפעמים יש לכך סיבות מובנות. זו תהיה אחת הבעיות הקשות של המדינה, היות ואצלנו נושא חרשות המקומית בחלק ניכר של העול.

הי"ר י. ספיר:

אני מוסר את רשות הדיבור למר לנדמן, מנהל מחלקת המיעוטים במשרד הפנים, שימסור תקירה על השלטון המקומי במקור הערבי.

מר לנדמן:

מחלקת המיעוטים במשרד הפנים מטפלת בעניינים האזרחיים והאדמיניסטרטיביים הכלליים של המיעוטים במדינה. היא מבצעת את פעולותיה באמצעות אקצינייה למיעוטים, הנושאים את תואר הרשמי של "קצינים אזרחיים למיעוטים". קצינים אלה יושבים במנהלת המחוזות, נוסף לכך מטפלת המחלקה על ביצוע החוקים הנתונים למסכותו של שר הפנים. המעיה החשוב והרחב ביותר בו מטפלת המחלקה הוא שלטון המקומי העצמי ביישובים הערביים.

השנה טיפלה המחלקה בשתי עיריות (נצרה ושפר-עם) ובחשע מועצות מקומיות. המועצה הראשונה נוסדה ב-6 בינואר 1950 באבו גוש, והשנה הוקמו ארבע מועצות מקומיות במירה, בקע אל ערביה, טויבה ופרדים, מהן השלוש הראשונות במשולש. מלבד זאת ישנן שלוש עיריות מעורבות בקבו, רמלה ולוד. בקבו ישנה שלושה ערבים בין חברי המועצה, בלוד ובמלה ישנו חבר ערבי אחד בכל אחת מן המועצות.

בשנת הכספית 1951/52 היה התקציב של עיריית נצרה 200,000 לירות לגבי אוכלוסיה של 20,000 חושבים. ההכנסות בפועל הגיעו ל-104,243 ל"י והוצאות בפועל ל-105,123 לירות. ההכנסות בחמש המועצות המקומיות שפעלו עד כה הן בינוניות, לפי מספר החושבים. בשנת הכספית 1951/52 היו הכנסותיהן של חמש המועצות הנ"ל 53,186 לירות והוצאותיהן הגיעו ל-50,315 לירות. בידי המספרים המחיימים לכל מועצה בנפרד, אך היות והמכומים קטנים, לא מצאתי לנחוץ לפרטם. ביחס לגביית המסים בנצרה, צריך להביא בחשבון שהיא לא מקיפה גם ארנונה כללית ומס רכוש, שתי מסים ישנים. שאר המסים הגיעו בשנת הכספית 1951/1952 ל-36,200 לירות בנצרה, ול-16,614 לירות בחמש המועצות המקומיות. הכנסות הממוצע לנפש היה 2,5 לירות לשנה, בנצרה, למשל, מגיע הכנסות הממוצע לשנה ל-13 לירות לנפש, בכפר סבא ל-9 לירות ובזכרון יעקב ל-4 לירות.

הממשלה נתנה הענקות במך 15,000 לירות לנצרה ו-3450 לירות לחמש המועצות המקומיות. כאשר משרד הפנים מחליט על מתן הענקות אלו, הוא מחשב בשרותים ובמטעלים שצמקות מקיין אילולא זאת, יכול היה להיווצר מצב שההענקת הממשלתית תשתווה עם ההכנסה ממסי החושבים. החוק מעניק לרשויות מקומיות ביישובים הערביים אותן הזכויות ומטיל אותן החובות כשם שהן קיימות לגבי הישובים היהודיים. לעומת זאת שונה לגמרי הטיפול הניתן ליישובים הערביים על ידי משרד הפנים. משרד זה נותן לכל מועצה מקומית סיוע, החל מרהיטי המשרד והדפסת המסמכים ועד לעדירה בהרכבת התקציב וגבייתו. כל הדברים הללו מבוזבזים

מר לנדמן:

בעזרתו ובחדרכו של משרד הפנים, אולם, בשעה שהרשויות המקומיות העבריות מטעילות חמיר להחץ על משרד הפנים על ידי בקשה ופניות רבות, הנני מסופק אם הרשויות המקומיות הערביות מגלות גם כן נמיה זו. נדמה לי שאילו היינו מפסיקים לחקוה מסוימת להפעיל בכל כח השפעתנו את המועצות המקומיות הערביות, הכתמים היו שוכחים במשך הזמן על קיומן ולא היה עובר זמן רב עד שהמוסד הזה היה בטל. בישובים הערביים חלשה מאד התכרה בצורך שבארגון ורכישת סמכות מוניציפלית. הם אינם מקונינים בכך. במידה שישנו שלטון מקומי עצמי, הרי זה בא ביזמה הממשלה ובמקצה מתוך חיקוי מנהג המדינה הקיימת בשאר הישובים. הארגון הוא נמיה מיותרת שלנו הוא מחבטא בעיקר בשטח המוניציפלי.

בשטח השרותים הולכת הממשלה בדרך שהיא קבעה לעצמה לגבי הרשויות המקומיות היהודיות. השרותים המוניציפליים כגון חינוך, בריאות וסעד, נפלגים בישובי המיעוט הערבי על שכם הממשלה אולם עתה מארגן משרד הפנים את העברתם לאחריהן של המועצות המקומיות שרובי הבריאות היו קיימים עד עכשיו רק לכאורה. אולם למעשה היו הרפאות בכפרים הערביים סגורות במשך חרשים רבים בשנה. כוונתנו היא להפעיל ממש את הרפאות על ידי העברתן לאחריהן ולהשגחתן של המועצות המקומיות עצמן. אנו משתדלים להשפיע על המועצות המקומיות שימשיקו לא רק רופא כללי אחד, כי אם גם רופאי ילדים, שיניים וכד'. ליד הרפאות אלו אנו משתדלים להקים בתי מרקחה קטנים. במידה שהדבר ניתן עתה לארגון בתי המרקחה ימכרו את הרפאות במקום לכל דורש. בהתאם להוראות הרופא הוא ישלח עבור הרפאות מחיר קטן יותר גבוה משה שמלמת הרפאה לממשלה ועל ידי כך יוכל בית המרקחה להתפתח במשך השנים ולעבור לרשות של המועצות המקומיות. השתתפותה של המועצה המקומית מחבטא במתן הציוד והריהוט. בזמן הראשון הן תוכלנה להינות גם מאיזו השתתפות של משרד הבריאות בחציב, או בשליחת רופאים כלליים, כפי שהיה מקובל עד עכשיו.

אין הרבה לומר לשבח פעולתן של המועצות המקומיות הערביות עד כה. העיכובים העיקריים לפעולותיהן היא המסורת של האיבודיות הערבית; הם לא היו רגילים לכך עד כה, שלטון המשפחה הייתה צורת השלטון שדאג לענייני כלל התושבים. משום כך ראשי המשפחות אינם מוכנים לוותר על השפעה ועל השפטים שהיו להם בתור שבאלה, ואינם מקונינים במיתות המועצות המקומיות. גורם מונע שני מהוריי המוכתרים, שאיר עד כה כמעט מנופוליטיים על ביצוע התפקידים שמשרדים ממשלתיים המלילו על הכפרים. הם רואים עתה את המועצה המקומית כמסד העלול לקפח את השפעתם ואת קשריהם. משום כך הם מונעים בעד הקמה מועצות ומפריעים להן בעבודתן. יחד עם זאת ישנם גם היסוסים פוליטיים רבים. אנו מרגישים פעמים רבות במקומות ישוב כגון נצרת, למשל, שהתושבים והנציגים כאחד, נוקטים במדיניות של "שב ואל תעשה". הנציגים לא עשו עד כה איזו עבודה ציבורית שהיא והתושבים אינם תובעים זאת מהם. ישנה הזדמחה בשמתיים שונות המסכנת ממש את בריאות התושבים, ואין על מי שהממשלה הפנתה את השומה לבת לכך ודרשה מהם לנקוט בפעולות המתאימות, הם אינם נענים.

יש לציין כי קיימת גיה השוממות מסלום מסיה, וזו אולי הסיבה החשובה ביותר לאי-פעילותן של המועצות המקומיות. קשה מאד להמיל מסיה על ערבים ועוד יותר קשה לגבותם. העיריות וגם המועצות המקומיות בישובים הערביים מתלבנות הרבה מאד על אשר הן מחליטות להמיל על התושבים אמילו את המסים הנמוכים שאינתי. כמובן שבתנאים כאלה אין אפשרות למתן שרותים יעילים. היות ועליהן לכסות סודו כל את החוצאות האדמיניסטרטיביות והשרותים ההכרחיים ביותר. יחד עם זאת הם גם אינם מבינים עדיין בהכרח שיש באספקת שרותים שונים הנראים כחיוניים ביותר בישובים העבריים, כגון הארת רחובות, שמירת הנקיון בהם וכו'. יש גם לזכור שאין בכפר הערבי כל נסיון אדמיניסטרטיבי. הם אינם יודעים את העבודה ואינם מכירים בערך המועצה המקומית. למרות שכנותם לישובים יהודיים העשויים לשמש להם דוגמה טובה. היעודה שמספר תושבים היושבים במועצה מחליטים להמיל על תושבי הכפר מסיה, מהפרשת כרצון להשתלמות. הם אינם מגלים את הסיבה האמיתית כי אם מונעים שאינם יכולים לתת אמון באותו אדם מסוים שהוא חבר המועצה, אך למעשה כל אחד מוכן למען טענה זו נגד כל אחד אחר. כחוצמא מירידה כח הקניה של המטבע שלנו, הרי נדמה לערבי שהוא נדרש לשלם הון מועקות כאשר תובעים ממנו את המסים, או כאשר הוא קונה בתנאות את המארכים הנחוצים לו. כמובן שלמחירי התוצרת שעלו באותו יחס,

סר לנדמן:

ההסתגלות מהר מאד. קשה לררוש מהם בשנים הראשונות סכומים הנראים בעיניהם כגבוהים מאד.

כדי להעלות את ערכן של המועצות המקומיות בעיני הערבים, הצלחנו באמצעות מחלקת חקר ענייני המים שבמשרד העבודה, לקבוע בדיוק את כמות המים שכל מעיין נותן במועצות המקומיות המועלות כבר. חשבנו כי המועצות הכולנה להיעזר בכך כדי לכוון את אספקת המים, אולם, המועצות הקיימות אינם יכולים לספק את כל הצרכים ומשום כך איננו יכולים להקים מפעלי מים, אלא רק להמדייר את העברת המים מן המעינות שרותים כאלה קיימים כבר בארבעה כפרים ערביים, על ידי העברת צינורות לחובלת המים למרכזים אחרים בעיה והתקנה ברזים - כמי שהיה מקובל בשעתו בירושלים. יש לציין שנארה הוציאה על עניינים שוטפים של אספקת מים 18,000 לירות ואילו המועצות המקומיות שהזכרתי שלמו מתוך התקציב שלהן 15,884 לירות.

את אביא לכם דוגמה של תפיסות העיריות הערביות בימי המנדט, הקבלו תמונה על המאמצים הנעשים על ידי משרד הפנים, כאשר הוא בא להפעיל מועצות מקומיות ביישובים ערביים. כבר יאמר למשל, הוא אחת המועצות הוותיקות ביותר במדינה - משנת 1926. בשנת 1946/47 היו התנאים הרגילות של העיריה - כולל מפעל מים קטן, בית-ספר חיכון שוק ורכוש אחר - 2151 לירות, התוצאות היו 1607 לירות, הממשלה נתנה בשנת 1946/47 הענקה של 100 לירות, בתקציב הכפר לא הומיע מעיקף המער, למשל כלל, לאור נחוניה אלה אתם יכולים להבין באלו קשיים נחקל משרד הפנים בבואו לארגן את השלטון המקומי בכפרים.

קיימת בעיה חידועה לכם וראוי לגבי כל מדינות המזרח התיכון - ואשף היועץ לענייני הערבים כבר עמד עליה - של דיכוי סכומי כסף מן הסמור המוצאים על ידי כך ממחזור המטבע, זוהי גם מענתם של נציגי החושבים, אתם יודעים כי בשעה שתחלפו שטרי הכסף הביאו הערבים פחים מלאי כסף להחלפה, כאשר המדובר הוא בחשלוט מסים מוניציפליים, או למטרות ציבוריות בכלל, אין כמעט מקום בו תוכלו לראות נכונות להשתתף בהוצאות הפינאנסי, ביה הממשלה.

המועצות המקומיות שילמו את כל ארנונות החינוך שנקבעה על ידי משרד החינוך, היה לי משונה לשמוע את הערה משרד האוצר שקשה יותר לגבות במועצות המקומיות, היות ומשרד האוצר אינו גובה שום כלל, אנו עומדים בתוקף על כך שהכנסות הכפרים הוקדשנה קודם כל לעניין בית הספר איננו יכול לומר עדיין אם אמנם שילמו את כל ארנונות החינוך, באשר משרד החינוך לא הגיש עדיין את כל החשבונות המדויקים ואפשר יהיה לומר זאת בודאות רק לאחר שהוא יגיש את החשבון הסופי, אולם הרושם המוקדם עד כה הוא שהם שילמו את החלק המכריע במה שהוטל עליהם, החובות הקודמים יכנסו גם כן למסגרת התפיסות, ועליהם יהיה לסלק חובות אלה, אין כמעט מסוים שלא צריך היה להשקיע לכל הפחות בהשפעת המשרד - אם לא בכפייה על ידיה - לשם גביית המסים, צריך היה לבקש את המשרד לרמוז שאם לא ישולמו המסים היות התערב, ורק תודעה להשפעה פסיכולוגית זאת אפשר היה לבצע את הגציה.

קיימת תקנה שבשנים הבאות תוכלנה המועצות המקומיות לקבל על עממן חובות נוספים, כל התקציבים של המועצות המקומיות הם בשלבים של סיוע ועדיין אינם מוכנים, אך ברוב המקומות יהיה התקציב אלה כפולים ביחס לשנת הכספים 1952/51. בעיית השלטון המקומי ביישובים הערביים היא בעיה העומדת בפני הכנסת בשכחים צעירים, אלה שיעצבו את דמות השלטון המקומי במדינה, יצמדו להביא בחשבון את הקשיים המיוחדים בהם נחקל הישוב הערבי בשלטונו העצמי.

המחלקה של משרד הפנים המפקחת על ביצוע חוק האזרחות, מתאמת ומנהלת פעולות רישום החושבים ומטפלת בענייני תעודות הזהות פעולות של מחלקה זו מחלקת בין המשרד המרכזי לבין קציני המיעוטים, עליהם מוטל חלק הארי של עבודה המחלקה, קציני המיעוטים באים במגע ישיר עם החושבים, מקבלים מהם את בקשותיהם ומעבירות אותן להכרעת הגורמים המכריעים בשאלות אלו, אחד מהפקידי המחלקה הוא הסדרת המעבר ממנדלבוים, בין אם לטת העברה אנשים מן הארץ, ובין אם לשם פגישות וביקורים, אמנם דבר זה היגו למטרות של משרד אחר, אולם קציני המיעוטים הנמצא בירושלים עושה גם עבודה זו, מאחר שקיבל את היסודיית לכך מאותו משרד.

בשטח החינוך קובעת מחלקה זו את שיעור ארנונה
החינוך בכל הישובים, גם במקומות בהם אין

מר לנדמן:

מועצות מקומיות.

בשטח המעד, הרי במידה שאנו יכולים להשיג
הקציה לשם כך, מבוטעת הפעולה על ידי משרד המעד, האוסף של טעיה זה
במסגרת החקיקה הכללית, נעשה על ידי המחלקה שלנו, הן לגבי המועצות
המקומיות והן לגבי שתי העיריית הקיימות.

ביחס לשטח הבריאות, דיברתי כבר על העברת
המראות לרשות המועצות המקומיות והטלת האחריות לתחזוקתן ולהנהלתן על
הרשויות המקומיות. כן עוסקת המחלקה שלנו בעניינים ארמיניסטרטיביים
כלליים של הרשויות המקומיות, מטמלת בבקשות, בעניין איחוד המטמנות,
במתן אישורים לפליטים להישאר בארץ, מעבר חושבים ממקום למקום, העברת
בעלי מקצוע למקומות עבודה חדשים, בעיות התגיירות, ענייני רכוש ושחרור נכסים
(כלומר מתן אישורים והדרכה בפניה למשרדים המוסמכים למלא בכך) ובעיות
דיוק של אנשים פרטיים, כן מאשרת המחלקה ארגונים ואגודות לפי החוק
הקומוני, ובמתן רשיונות למתחבים ובנין, אם חברי הוועדה ירצו בכך, אוכל
להגיא מספרים על ממדי הנושא הבנין הישובים הערביים.

המחלקה עושה גם פעולה מצומצמת מאד בשטח ההדרכה
וההטמנה, הממשלה איפשרה הצגת פרטים ערביים, יחד עם פרטים אלה מציגים
גם יומני "כרמל" מעובדים, בתוספת זמנות מן ההווי הערבי בארץ, בעיקר
מן המועצות המקומיות, עולים חדשים ממזרים הביאו אחם טרמיה בטוביה בתור
רכוש, גם לידי האפוטרופוס לנכמי נפקדים הגיעו כמה פרטים בשטח הערבית
ורק עכשיו הותקנו להצגה, הפרטים נמסרים לקבלנים פרטיים, לאו דוקא ערבים,
הנוסעים ממקום למקום ומציגים אותם בפני האוכלוסיה הערבית, את הנאי
המקום מאפשרים זאת, גם ברשות משרד הפנים נמצאים 2-3 פרטים כאמור ובימי
הג מטרמיים מציגים אותם חיינם, אם אתר הארגונים רוצה לארגן הנם מיוחד
ולהציג בהזדמנות זו טרם, הרי הוא יכול לפנות ולקבל זאת מאתנו, לפרטים
גלויה יומן הנסרך על ידי מחלקת המיעוטים, כפי "ציינתי, וזה מלווים הסברים
בטלפון בשטח הערבית, מלבד זאת אנו מפיצים עיוני קיר מאויריית המתארים
בעיקר את פעולותיהן של רשויות מקומיות שונות, הן במקטור היהודי
והן במקטור הערבי.

היו"ר י. ספיר: אנו עוברים להצגת שאלות.

מ. ארז: האם משרד הפנים דואג לכך שתברת החשמל הארץ-
לשראלית תראה את הישוב הערבי כזכאי לאותה
מידה של מיפול מצידה כפי שהיא נוהגת לישוב היהודי?

מה הם האמצעים בהם נוקט, או יוזם, משרד הפנים
כדי לשנות את תמונת הרכוב הערבי מימדה, מבחינת המצב הפנימרי, מבחינת
הגישת למקום, מבחינת הביטחון הפנימי, מבחינת הדאגה שהבטיח לא
יהיו מאוררת בלבד, אני חושב כי מן הבהירות הללו מצב הישוב הערבי הוא
כפי שהיה, האם דאג משרד הפנים לכך שבמסגרת החקיקה יוקצב חלק ניכר לפלילת
כבישים לישובים הערביים?

האם משרד הפנים נתן דעתו על כך שכאשר מטמרים
או מוסדות הרפואה לרשות הכפר הערבי, במציאות שוללים מתושביו את המיפול
הרפואי? בישוב היהודי ישנן מוסדות רפואיים כגון קופות החולים והחסה,
אך אם הממשלה לא תעודד את הכפר הערבי והתמוך בו, הוא יסאר ללא מיפול
רפואי.

האם משרד הפנים מטפל ביחסים שבין האפוטרופוס
על נכמי הנפקדים ובין בעלי מענות וקובלנות שונות, שלפי דבריהם אינם
נפטרים אולם נכמיהם נלקחו מהם בנסיבות שונות, אני חושב כי משרד הפנים
נותן לדבריהם ללכת במהלכה הרגילה, יחד על המידה.

ברצוני לדעת אם משרד הפנים מיוצג בוועדה הבנין-
משרדית לענין איחוד המטמנות, וזהו יש בידו המכות גדולה יותר מאשר ליתר
נציגי משרדי הממשלה המשתתפים באותה ועדה, הנני חומך במתן עדיפות רבה
למשרד הפנים בהחלטתה על יצירת המטמנות.

י. הן צבי:

הייתי רוצה לדעת מהו הקובע לגבי הקמת מועצה מקומית: משרד הפנים, או הישובים עצמם לפי יזמחם? הייתי רוצה לבקש רשימה של הכפרים אשר בהם אין עדיין מועצות מקומיות, עם ציון מספר התושבים שבכל כפר.

ביקרה בשנים או שלושה ישובים ערביים, והיה לי ארושם שהמועצות שלום אושרו על-ידי שר הפנים בתור מועצות נבחרות ולא ממונות. הייתי מבקש לדעת מהו מספר חברי המועצות הללו ולאלו מפלגות הם שייכים.

מה שיחסים בין העדות הערביות השונות: האם הם חיים בישובים נפרדים או בכפרים, ומהי נציגות העדות הדתיות בתוך המועצות וועדותיהן?

מה מצב ידיעת הלשון העברית בקרב הבוגרים; האם ישנם שטורים ללמוד השפה?

האם תושבי כפר בהעם אינם רוצים לעבור לשימונים שמציעים להם, מתוך אי-אמון ביציבות מדינת ישראל ומתוך פחד מפני נקמה בעל הנכסים הקודם במקרה שהשטחים יחזרו לשלטון ערבי? האם ישנם עוד מקרים כאלה.

א. טרי:

שמענו כי ישנן מספר מועצות ממונות, וברצוני לשאול מדוע אינה נעשית פעולה להרחבת רשת המועצות המקומיות והכללת כל הישובים הערביים בה.

מדוע אין עורכים בחירות בנצרת, בערעס, ובמועצות המקומיות שוקמו כבר לכני שנה?

ביחס לעתונות הערבית, הייתי רוצה לדעת מה הם העיתונים הערביים, מהי תפוצתם ומהי השתייכותם הפוליטית. כמו כן הייתי רוצה לדעת אם ישנה איזו שהיא יזמה מצד מוסדות ממשלתיים, להדפיס ספרות יפה, ספרות מדעית וספרות פופולארית בשפה הערבית. עד כמה שידוע לי, אין כיום כלל ספרות ערבית. הייתי מעוניין גם לשמוע פרטים על סדרי השדרים ב"קול ישראל" בערבית.

א. הריבי:

ראשית כל אני רוצה לשאול מהו הקשר הקיים בין המושלים הצבאיים לבין הרשויות המקומיות.

שנית, האם העובדה של מינוי המועצות המקומיות על רקע משפחתי, אינו מגביר את ההבדלים בין המשפחות השונות ואינו משמש דוגמה רעה לחינוך ההמוני?

שלישית, מדוע אין לוקחים בחשבון בשעת מינוי המועצות המקומיות את תוצאות הבחירות לכנסת?

האם פטורי המורים הנששים מזמן לזמן על-ידי משרד החינוך, מבוזעים לאחר החלטות המועצות המקומיות?

ג. מועזי:

אני רוצה לשאול, ראשית כל, איזו עזרה ניתנת לכפרים הערביים בהם אין כמות חמים מספקת.

שנית, מדוע אין השלימות מזרזים הקמת מועצות מקומיות בכפרים הנתונים לממשל הצבאי וגם מתוצאת לו?

שלישית, מהו הסטאטוס של המועצות במדינת ישראל: האם הם נתונים לערובי המדינה, והאם הם נתונים מסטאטוס זה גם לאחר הקמת המועצות המקומיות? מהו מעמדם של המועצות בכפרים בהם לא הוקמו עדיין מועצות מקומיות?

מדוע אין ערבי יכול להטביר נכסיו דלא
ניידי לטרבי אחר, כשם שניחנה זכות זו

ג. מועדיו:

ליחודים

היו"ר י. מפיר:

החשובה לעת עתה היא, שלא ייחבן כי
משרד סמרי האחוזה לא ימכרו לרשות העברה
חוקית של נכסים בבעלות חוקית, מאדם אחד שהוא במקרה ערבי, לדם שני
ישא הוא במקרה ערבי, אם היה מקרה כזה, הרי היה זה בוודאי ססבת אי-
בהירות הבעלות, או איזה אי-דיוק במסרי האחוזה; לא ייחבן שבגלל
חיות חנוגעים בדבר ערבים, לא ימכרו המשרדים לעשות העברה זו.

חגיגה ננעלה בשעה 11.00